

Fenomenoloji (görüngübilim), [Edmund Husserl](#) (1859-1938) tarafından geliştirilmiş olan felsefe görüşüdür. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde görülen bilimlerdeki ve düşüncedeki genel bunalım içinde doğup gelişen bir felesefe akımıdır. Husserlci fenomenoloji, bu bağlamda, metafiziği sona erdirerek somut yaşantıya dönmek ve böylece tıkanmış olan felsefeye yeni bir başlangıç yapmak iddiasıyla ortaya çıkmıştır.

Bir felsefe akımı olmaktan çok bir yöntem olarak tarif edilmesi yaygındır. Fenomenoloji, her şeyden önce, fenomeni, yani dolaysız olarak verilmiş olanı betimlemeye dayanan bir yöntemdir çünkü. Bunu nasıl yaptığı ya da yapıp yapamadığı, yani yöntemin iddiasını geçerli kılmak bakımından teorik düzlemdeki statüsü tartışılırdır. Öte yandan, fenomenoloji, bu yöntem üzerinden kavramlar ve kategoriler geliştirerek özgün bir felsefe akımı da meydana getirir.

Fenomenoloji, 20. yüzyıl felsefesinde ve kuramsal tartışmalarında etkili ve belirleyici bir yere sahiptir. Heidegger'den Sartre'a, Frankfurt Okulu'ndan Foucault'a ve Postmodern düşünülere kadar pek çok düşünür ve felsefî eğilimde etkisi görülür.

Fenomenoloji, genel felsefe akımlarında olduğu gibi özne-nesne ilişkisini konu edinir. Nesneyi, en genel anlamda öznenin dış dünya ile kurduğu ilişkilerinde algıladığı, deneyimlediği şey'ler olarak görmesiyle pozitivizm ve ampirizm'le aynı noktada dursa da, temelde fenomenoloji bu iki felsefe akımına karşı çıkar. Bu karşı çıkış en başta, tek tek nesnelerin ele alınması konusunda ortaya çıkar. Tek tek nesneler, Fenomenolojiye göre, belirli genel yasalara bağlı şeyler değil, varlıkları yalnız raslantı kavramıyla açıklanabilir olan şeylerdir. Ayrıca, dolaysız olarak verilmiş olanı betimlemeye dayalı bir yöntem olmasıyla ilkin doğabilimini dışta bırakır ve böylece her iki teorik eğilimi yadsır.

Fenomenoloji, yaygın olarak kullanılan deyişle, öz'lerin araştırılması konusudur. Çünkü, bütün sorunlar sonunda özlerin betimlenmesi sorununa geri götürülebilir. Ancak, bu noktada ayrımı belirginleştirmek gerekir; Fenomenoloji, öz'lerin bilimi değil, öz'ü görüleyen Bilinç'in bilimidir aslında. Algının ya da bilincin öz'ünün betimlenmesi sorunu, fenomenolojinin konusudur.

Fenomenolojik bakışa göre, gerçekliğin kendiliği diye bir şey olamaz. Çünkü, gerçeklik, her zaman kendine yönelmiş bir Bilinç tarafından bilinen bir gerçekliktir. Yani kendisine yönelen bilinc tarafından görülen, algılanan ve bilincine varılan bir şeydir. Öyle ise, dünya deneyimlerimizin tamamı, bilinç tarafından kurulmuştur, en somut algılardan en soyut matematik formüllerine kadar. Bu nedenle fenomenoloji, Bilinç'in sistematik incelemesini hedefler. Hareket noktası olarak belli bir epistemolojiye dayanma düşüncesinden uzak durur.

Böylece "fenomenolojik yöntem" denilen nokta öne çıkar. Buna göre, hem bildiklerimiz hem de gerçeklik dışta bırakılarak, bilginin nasıl ve hangi süreçlerde oluşturulduğu/oluştugu anlaşılmaya çalışılır. Özgün yöntemsel kategoriler geliştirir Fenomenoloji bu noktada. İki temel kategorisi

vardır bu yöntemin; "

askıya alma" ve "fenomenolojik indirgeme".

Bunlar, kısaca belirtilecek olursa, bir yandan verilmiş öğelerin, yani dış görünüşlerin raslantısallığının paranteze alınarak dışta bırakılmasını ve öte yandan da, bilimsel ya da mantıksal olsun, çıkarsama yoluyla türetilmiş olan her tür yargıların ve çıkarsamaların dışta bırakılmasını ifade ederler.

Böylece, ikili bir işlemle hem özne hem de nesne askıya alınmış ve hem raslantısal olgular dünyasından hem de bilinci yönlendiren öznel yargılardan kurtulunmuş olunur, ki sonuçta rastlantısal dış görünüşleri bir yana bırakılarak dünyanın öz'ü ortaya konulabilsin. Salt öz'e ancak bu şekilde varılabilecektir.